

**Rapport**

# **GEMEENTELIJKE BEZUINIGINGEN IN DE WOON- EN LEEFOMGEVING**

**Beleving en houding van de Nederlandse burger**

Onderzoek i.o.v. Binnenlands Bestuur, februari/maart 2016

# COLOFON

**Uitgave**

I&O Research  
Zuiderval 70  
Postbus 563  
7500 AN Enschede

**Rapportnummer**

-

**Datum**

April 2016

**Opdrachtgever**

Binnenlands Bestuur

**Auteur(s)**

Frank ten Doeschot  
Peter Kanne  
Nora Löb

**Publicatie**

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) en de opdrachtgever (Binnenlands Bestuur) duidelijk worden vermeld.



# INHOUDSOPGAVE

<b>1. Inleiding en onderzoeksvraag .....</b>	<b>5</b>
1.1 Aanleiding voor het onderzoek .....	5
1.2 Onderzoeksvragen.....	5
1.3 Verantwoording.....	5
<b>2. Belangrijke uitkomsten .....</b>	<b>7</b>
<b>3. Resultaten .....</b>	<b>10</b>
3.1 Kwaliteit woon- en leefomgeving .....	10
3.2 Aandacht voor woon- en leefomgeving.....	11
3.3 Ontwikkeling woon- en leefomgeving .....	12
3.4 Benchmark/trend Waarstaatjegemeente.nl .....	13
3.5 Bezuinigingen openbare ruimte .....	14
3.6 Vervangingsopgave .....	17
3.7 Zelfwerkzaamheid burgers.....	18
<b>4. Onderzoeksverantwoording.....</b>	<b>22</b>



# 1

## HOOFDSTUK

### **Inleiding en onderzoeksvraag**



## 1. Inleiding en onderzoeksvraag

### 1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Binnenlands Bestuur is hét vakblad voor binnenlandse bestuurders en ambtenaren bij gemeenten, provincies, waterschappen en rijksoverheid. Binnenlands Bestuur en I&O Research zijn een samenwerking aangegaan: in acht metingen wordt onderzocht hoe burgers staan tegenover zaken die te maken hebben met thema's die voor bestuurders en ambtenaren relevant zijn of kunnen worden. Dit onderzoek is de vijfde meting.

De decentralisaties in de zorg vormen een grote uitdaging voor gemeenten. Niet alleen zijn er nieuwe taken op gemeenten afgekomen, maar er wordt ook flink bezuinigd. Gemeenten moeten dus meer doen met minder geld. De indruk bestaat dat dit onder andere ten koste gaat van de kwaliteit en het onderhoud van de woon- en leefomgeving en dat minder geld wordt gereserveerd voor lange termijn (vervangings)investeringen. Binnenlands Bestuur heeft zelf hierover een peiling gehouden onder ambtenaren. Aanvullend heeft I&O Research het onderzoek uitgevoerd onder inwoners van 18 jaar en ouder.

### 1.2 Onderzoeksvragen

I&O Research heeft dit onderzoek uitgevoerd met als centrale vragen:

- Hoe tevreden zijn inwoners over de eigen woon- en leefomgeving en hoe ontwikkelt deze zich?
- Wat vindt men van de inzet van de eigen gemeente voor de eigen woon- en leefomgeving?
- Is er begrip voor bezuinigingen en, zo ja, op welke wijze kan het beste worden bezuinigd?
- Is er draagvlak voor het uitstellen van de vervangingsopgave?
- Op welke terreinen zijn inwoners bereid taken van de gemeente over te nemen?

Een deel van de vragen over de huidige staat en de ontwikkeling van de woon- en leefomgeving zijn afkomstig van de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente, de benchmark van Nederlandse gemeenten. I&O Research is een door KING aanbevolen onderzoeksbureau om deze burgerpeilingen voor gemeenten uit te voeren.

Verder is een aantal vragen opgenomen uit de peiling over ambtenaren door Binnenlands Bestuur zelf. Hierin wordt de rol van gemeenten in de woon- en leefomgeving als volgt gedefinieerd:

“Het beheer en onderhoud van de riolering, wegen, openbare ruimte en voorzieningen (waaronder pleinen, speelplekken, sportvelden en multifunctionele accommodaties), en het groen (onder andere parken en plantsoenen).”

### 1.3 Verantwoording

I&O Research voerde van donderdag 25 februari tot en met maandag 7 maart 2016 een online onderzoek uit naar de beleving en mening van Nederlanders met betrekking tot beheer van woon- en leefomgeving. Hiervoor is gebruik gemaakt van het I&O Research Panel. In totaal werkten 3.248 Nederlanders (18+) mee aan het onderzoek.

Zie hoofdstuk 4 voor een nadere onderzoeksverantwoording.



# 2

## HOOFDSTUK

### **Belangrijkste uitkomsten**



## 2. Belangrijke uitkomsten

### ***Tevredenheid inwoners stabiel ondanks bezuinigingen***

Een ruime meerderheid van de Nederlanders is tevreden over de woon- en leefomgeving. Zowel als het gaat om wegen, groen als openbare ruimte/voorzieningen. De grootste tevredenheid is er over de riolering, dit moet gewoon werken.

De tevredenheid over de woon- en leefomgeving is constant als we de cijfers uit dit onderzoek aanvullen met de landelijke benchmark Waarstaatjegemeente.nl<sup>1</sup>. En dat geldt opvallend genoeg evenzeer voor de waardering voor de inspanningen die door de gemeente worden gedaan. Hoewel inwoners wel ervaren dat er wordt bezuinigd, vooral als het gaat om openbaar groen.

De bezuinigingen van Nederlandse gemeenten op de woon- en leefomgeving leiden niet tot een afname van de bewonerstevredenheid en tot lagere beoordeling van de inspanningen van de gemeente. Nederlanders die een onvoldoende geven aan hun gemeente, zijn minder tevreden over het schoonhouden van de buurt en over (het onderhoud van) groen, wegen, en openbare ruimte en voorzieningen. Reparatie van kapotte dingen en de riolering spelen een minder grote rol.

### ***Een op de drie Nederlanders ervaart achteruitgang van groen***

Desondanks ervaart een deel van de Nederlanders wel een achteruitgang van de woon- en leefomgeving. Dat doet zich niet voor bij wegen en riolering. Met name op het laatste terrein hebben inwoners nauwelijks zicht, want dit is alleen zichtbaar bij grootschalige ingrepen zoals vervanging. De achteruitgang wordt vooral gezien bij het onderhoud van het groen (31%).

### ***Nieuwe bezuinigingen niet gewenst, draagvlak voor participatie onveranderd***

Er is weinig draagvlak voor gemeentelijke bezuinigingen op de woon- en leefomgeving. Het wordt gezien als een basistaak voor gemeente die impact heeft op leefbaarheid en veiligheid. Inwoners kunnen en willen tot op zekere hoogte taken overnemen van de gemeente. In vergelijking met vorig jaar is het draagvlak onveranderd. De voorkeur gaat vooral uit naar laagdrempelige werkzaamheden die niet al teveel tijd kosten en gezien kunnen worden als burgerplicht zoals trottoir sneeuwvrij houden, zwerfafval opruimen en meldingen doen. De belangstelling wordt al minder als het gaat om bladruimen en groenonderhoud. Sowieso vinden de meeste inwoners dat specialistische werkzaamheden door professionals moeten gebeuren. En er zijn taken waarvan men vindt dat dit vooral aan de gebruiker is om uit te voeren, zoals hondenbezitters (opruimen hondenpoep) en ouders van jonge kinderen (onderhoud speelvoorzieningen).

Het is verstandig om nieuwe bezuinigingen afgewogen te doen. Kosten voor onderhoud, service en vervanging hangen samen met de inrichting. Soms juist extra investeren in de inrichting om latere kosten voor onderhoud te voorkomen en soms moet extra geld in onderhoud worden gestoken om de vervangingskosten te beperken of uit te stellen.

---

<sup>1</sup> Waarstaatjegemeente.nl is een benchmark voor gemeentelijke bestuurders en professionals, dat gaat over 15 gemeentelijke thema's. I&O Research is een door KING aanbevolen onderzoeksbureau om deze burgerpeilingen voor gemeenten uit te voeren. De benchmark heeft betrekking op de uitkomsten voor 35 deelnemende gemeenten in 2015 (en 48 in 2014), I&O Research laat de uitkomsten representatief voor Nederland zien.

### ***Geen draagvlak voor uitstel vervangingsopgave***

Als er in de komende jaren geld nodig is voor de vervangingsopgave van riolering, wegen, openbare ruimte en voorzieningen en groen vindt twee derde dat het via een extra bijdrage van het Rijk moet komen. De helft vindt dat bezuiniging op de gemeentelijke uitgaven een mogelijkheid is. Verhoging van heffingen en belastingen is maar voor een klein deel van de Nederlandser wenselijk. En uitstel wil vrijwel niemand.





# 3

## HOOFDSTUK

### **Kwaliteit en ontwikkeling woon- en leefomgeving**



### 3. Resultaten

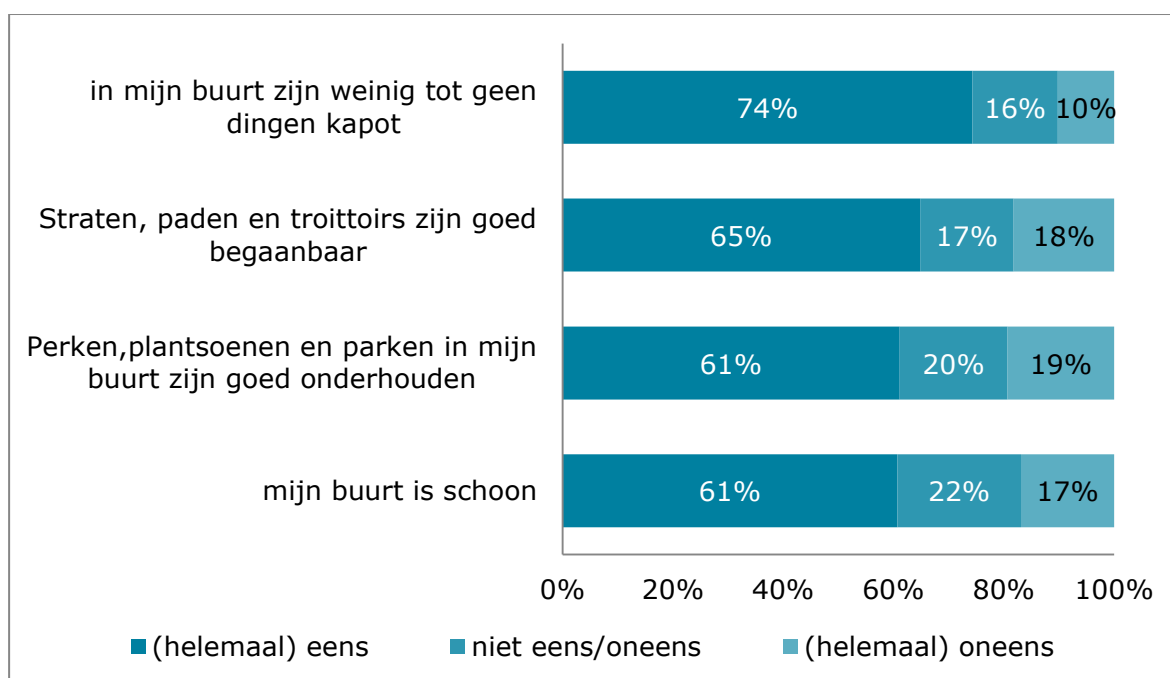
#### 3.1 Kwaliteit woon- en leefomgeving

Driekwart van de Nederlanders geeft aan dat in de eigen buurt weinig tot geen dingen kapot zijn. Ongeveer zes op de tien zijn tevreden over het onderhoud aan perken en plantsoenen, is goed te spreken over de begaanbaarheid van straten, paden en trottoirs en de netheid.

- Hoger opgeleiden zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun woon- en leefomgeving dan lager opgeleiden.
- Hoe stedelijker de gemeente hoe *minder* inwoners het eens zijn met de stelling 'mijn buurt is schoon'.
- Hoe ouder hoe minder te spreken over begaanbaarheid straten, paden en trottoirs.

#### Grafiek 3.1

Stellingen over de woon- en leefomgeving (n=3.153)



In het onderzoek van Binnenlands Bestuur onder Nederlandse ambtenaren over (bezuinigingen in) de woon- en leefomgeving (zie par. 1.2) is hiervoor de onderstaande vierdeling aangehouden. Deze vierdeling voor de woon- en leefomgeving is om redenen van vergelijkbaarheid gevolgd in dit inwonersonderzoek.

- 1 riolering
- 2 wegen
- 3 openbare ruimte en voorzieningen (waaronder pleinen, speelplekken, sportvelden en multifunctionele accommodaties)
- 4 groen (onder andere parken en plantsoenen)

Een ruime meerderheid van de Nederlanders is (zeer) tevreden over deze vier onderdelen in de woon-en leefomgeving. Acht op de tien is (zeer) tevreden over de riolering. Over de andere drie onderdelen is ongeveer twee derde tevreden.

- Weinig variatie in tevredenheid tussen bevolkingsgroepen (gekeken is naar leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en stedelijkheid gemeente).

**Tabel 3.1**

Tevredenheid over onderdelen in woon- en leefomgeving (n= 3.152 )

	(ZEER) TEVREDEN	NEUTRAAL	(ZEER) ONTEVREDEN	NVT / WEET NIET
Riolering	79%	12%	6%	3%
Wegen	66%	21%	13%	0%
Openbare ruimte en voorzieningen	60%	26%	11%	3%
Groen	62%	20%	18%	0%

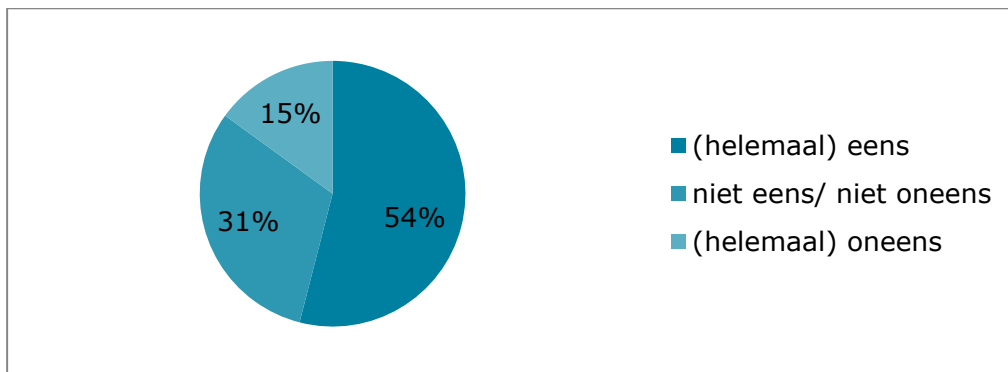
### 3.2 Aandacht voor woon- en leefomgeving

De helft van de Nederlandse bevolking geeft aan dat er voldoende gedaan wordt aan de leefbaarheid en veiligheid in de eigen buurt. Een kleine groep (vijftien procent) geeft aan dat er onvoldoende gedaan wordt aan de leefbaarheid en veiligheid in de buurt.

- ➔ Lager opgeleiden en ouderen vinden vaker dat er onvoldoende wordt gedaan aan de leefbaarheid en veiligheid dan hoger opgeleiden en jongeren.
- ➔ De stedelijkheid van de gemeente is niet van invloed bij de beantwoording van deze stelling.

**Grafiek 3.2**

Stelling "Er wordt voldoende gedaan aan de leefbaarheid en veiligheid van mijn eigen buurt" (n=3.052)



#### Rapportcijfer 'Zorg van de gemeente voor de woon- en leefomgeving'

De inwoners waarderen de zorg van de gemeente voor woon- en leefomgeving met een gemiddeld rapportcijfer van 6,7. Achttien procent geeft een onvoldoende (lager dan een zes).

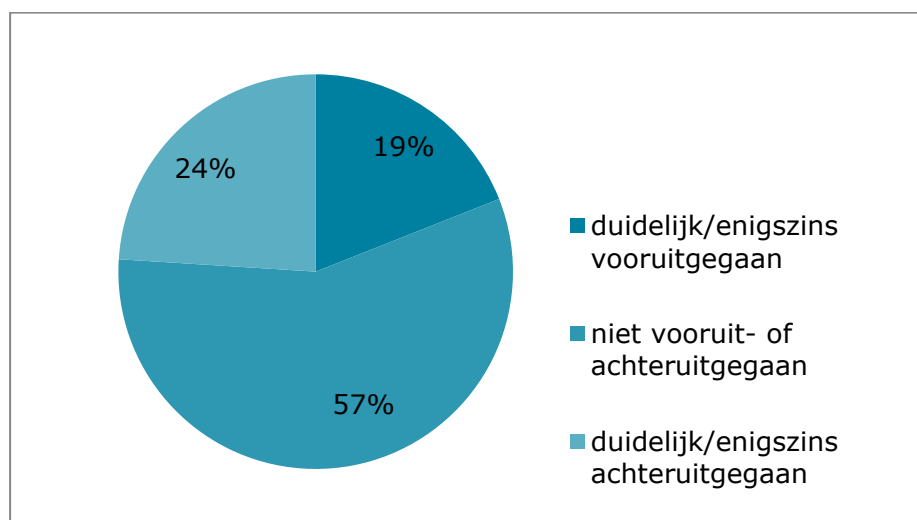
- ➔ Weinig variatie in gemiddeld rapportcijfer tussen bevolkingsgroepen (gekeken is naar leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en stedelijkheid gemeente).
- ➔ Nederlanders die een onvoldoende geven, zijn minder tevreden over schoonhouden van de buurt en over (het onderhoud van) groen, wegen en openbare ruimte/voorzieningen. Reparatie van kapotte dingen en de riolering spelen een minder grote rol.

### 3.3 Ontwikkeling woon- en leefomgeving

De meerderheid van de Nederlanders (57 procent) vindt dat de buurt in de afgelopen jaren niet vooruit en niet achteruit is gegaan. De groep Nederlanders die achteruitgang in de buurt ziet is iets groter (24 procent) dan de groep die vooruitgang ziet (19 procent).

**Grafiek 3.3**

Ontwikkeling van de buurt in de afgelopen jaren



#### Vooraf achteruitgang bij groenvoorziening

Aan de Nederlanders is gevraagd om te beoordelen of de vier onderdelen uit de woon- en leefomgeving vooruit, achteruit of gelijk zijn gebleven. Bij openbare ruimte en voorzieningen, en groen zijn er meer Nederlanders die achteruitgang ervaren dan vooruitgang. Dat geldt in mindere mate ook bij wegen. Bij riolering is het beeld juist omgekeerd. Hier wordt vaker vooruitgang dan achteruitgang gezien, al zijn bij dit onderdeel ook de meeste inwoners die vinden dat de kwaliteit gelijk is gebleven.

**Tabel 3.2**

Wilt u per onderdeel aangeven of de kwaliteit in de afgelopen twee jaar vooruit of achteruit gegaan? (n=3.124)

	VOORUIT	ACHTERUIT	GELIJK GEBLEVEN	GEEN ANTWOORD
Riolering	12%	7%	68%	13%
Wegen	18%	22%	55%	5%
Openbare ruimte en voorzieningen	10%	20%	58%	11%
Groen	12%	31%	52%	4%

### 3.4 Benchmark/trend Waarstaatjegemeente.nl

#### Waarstaatjegemeente

Een deel van de vragen over de huidige staat en de ontwikkeling van de woon- en leefomgeving is afkomstig van de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente (WSJG), de benchmark van Nederlandse gemeenten. I&O Research is een door KING aanbevolen onderzoeksbureau om deze burgerpeilingen voor gemeenten uit te voeren. De WSJG databank bevat, naast resultaten van deelnemers, ook een landelijk cijfer voor 2014 en 2015. Dat betreft het ongewogen gemiddelde van de deelnemende gemeenten. Hierbij is geen rekening gehouden met representativiteit. De WSJG-benchmark heeft betrekking op de uitkomsten voor 35 deelnemende gemeenten in 2015 en 48 in 2014. Het I&O Research onderzoek laat de uitkomsten representatief voor Nederland zien.

Het gemiddelde van de WSJG databank komt in hoofdlijnen goed overeen met de uitkomsten van de I&O-peiling. En wanneer we de WSJG databank en I&O peiling gebruiken om een tijdreeks te maken (tabel 3.3) lijkt het erop dat de bezuinigingen van Nederlandse gemeenten op de woon- en leefomgeving<sup>23</sup> niet leiden tot een afname van de bewonerstevredenheid en tot lagere beoordeling van de inspanningen van de gemeente. Dit bevestigt de uitkomsten van een peiling onder gemeenten door kennisplatform CROW: 'Onderhoud van de openbare ruimte daalt door bezuinigingen naar bodemkwaliteit. Maar dit heeft geen invloed op bewonerstevredenheid.' (bron: CROW, 9 februari 2014). Ten aanzien van de bewonerstevredenheid vinden we ook bevestiging in de landelijke Veiligheidsmonitor (zie [www.veiligheidsmonitor.nl](http://www.veiligheidsmonitor.nl)). Hierin zijn de resultaten ten aanzien van de fysieke kwaliteit en de ontwikkeling van de woonbuurt, en de tevredenheid over gemeente (op het terrein van leefbaarheid en veiligheid) sinds 2012 vrijwel ongewijzigd.

**Tabel 3.3**

Vergelijking met de WSJG databank

	2014 WSJG DATABANK	2015 WSJG DATABANK	2016 PEILING I&O RESEARCH
<b>Stellingen over de woon- en leefomgeving (% (helemaal) eens)</b>	<b>Burgers van deelnemende gemeenten aan WSJG</b>		<b>Nederland</b>
Perken/plantsoenen/paden	59%	61%	61%
Buurt is schoon	64%	66%	61%
Straten/paden/trottoirs	63%	66%	65%
Weinig tot geen dingen kapot	76%	78%	74%
<b>Stelling "Er wordt voldoende gedaan aan de leefbaarheid en veiligheid van mijn eigen buurt" (% (helemaal) eens)</b>	46%	49%	54%
Zorg van de gemeente voor woon- en leefomgeving (gemiddeld rapportcijfer)	6,6	6,7	6,7
Ontwikkeling van de buurt in de afgelopen jaren (% enigszins/duidelijk vooruit gegaan)	19%	18%	19%

<sup>2</sup> Volgens 58 procent van de gemeenteambtenaren heeft de gemeente in de afgelopen jaren meer bezuinigd dan geïnvesteerd in de leefomgeving. I&O Research / Binnenlands Bestuur, Hoe denken burgers en ambtenaren over gemeentelijke bezuinigingen?, 28 augustus 2015

<sup>3</sup> '60 procent van alle gemeenten heeft de kwaliteit van het onderhoud behoorlijk verlaagd. Dat betekent dat gemeenten minder vaak maaien, snoeien, bladruimen, zwerfafval opruimen en onkruid verwijderen', CROW, 9 februari 2014



### 3.5 Bezuinigingen openbare ruimte

Aan Nederlanders is gevraagd om aan te geven op welk onderdeel in de woon- en leefomgeving is bezuinigd dan wel geïnvesteerd. Drie op de tien inwoners ervaren dat er bezuinigd is op de inrichting en het beheer van het openbaar groen in de buurt. Twee op de tien zien juist dat er geïnvesteerd is. Bij wegen en riolering zijn er meer inwoners die de investeringen zien dan bezuinigingen. Al hebben veel inwoners weinig zicht op bezuinigingen dan wel investeringen getuige het grote aandeel inwoners dat geen oordeel hierover kan geven. Dit speelt het meest bij de riolering.

➔ Er is een sterk verband tussen ervaren bezuinigingen op de woon- en leefomgeving en de ontwikkeling ervan volgens inwoners (bezuiniging staat gelijk aan achteruitgang).

**Tabel 3.4**

Bezuinigd of geïnvesteerd in woon- en leefomgeving? (n=3.129)

	BEZUINIGD	GEÏNVESTEERD	GEEN VAN BEIDE	WEET NIET
Groen	28%	18%	29%	25%
Openbare ruimte en voorzieningen	19%	16%	30%	35%
Wegen	13%	28%	30%	29%
Riolering	5%	19%	34%	43%

Er is weinig draagvlak voor gemeentelijke bezuinigingen op de woon- en leefomgeving (tabel 3.5). Een mogelijke oplossing voor het op peil houden van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving is dat inwoners taken van de gemeente overnemen. Over de bijbehorende stelling zijn de meningen sterk verdeeld. En ruim acht op de tien vinden dat specialistische werkzaamheden door professionals uitgevoerd moeten (blijven) worden. Een andere bezuinigingsrichting is het uitstellen/versoberen van vervanging en renovatie. Maar hier is nog minder draagvlak voor.

➔ Het zijn vaker hoger (dan lager) opgeleiden die vinden dat bewoners taken kunnen overnemen van de gemeente.

**Tabel 3.5**

Bent u het eens met de volgende stellingen? (n=3.083)

	(HELEMAAL) MEE EENS	NEUTRAAL	(HELEMAAL) MEE ONEENS	WEET NIET
Ik heb begrip dat de gemeente moet bezuinigen op de woon- en leefomgeving.	24%	32%	43%	1%
Bewoners kunnen taken van de gemeente overnemen	34%	28%	35%	2%
Specialistische werkzaamheden moeten door professionals uitgevoerd worden	84%	9%	7%	0%
Geen probleem dat vervanging/ renovatie van onderdelen versoberd of uitgesteld worden	7%	17%	75%	1%



Ook uit eerder onderzoek van I&O Research voor Binnenlands Bestuur<sup>4</sup> is gebleken dat er onder veel burgers tenminste enig begrip is voor de gemeentelijke bezuinigingen, maar dat de leefomgeving (beheer openbare ruimte, riolering), samen met zorg en veiligheid, bij uitstek een thema is waarop liever niet mag worden bezuinigd. 80% van de burgers vindt dat er niet bezuinigd mag worden op de leefomgeving.

In dit onderzoek is een vraag gesteld over bezuinigen (of juist investeren) op de 4 onderdelen. Er is net als in algemene zin, ook geen draagvlak om gericht te bezuinigen op een of meer onderdelen van de woon-en leefomgeving. De meeste Nederlanders willen dat de huidige uitgaven gehandhaafd blijven of dat er juist geïnvesteerd wordt.

**Tabel 3.6**

Op welk onderdeel moet er meer bezuinigd, meer geïnvesteerd worden of geen van beide? (n=3.076)

	BEZUINIGING	INVESTEREN	GEEN VAN BEIDE	WEET NIET
Riolering	1%	39%	41%	20%
Wegen	3%	51%	38%	8%
Openbare ruimte en voorzieningen	4%	42%	42%	11%
Groen	4%	49%	40%	6%

Aan de kleine groep die aangaf bezuiniging te willen zien is gevraagd op welke wijze die bezuiniging gerealiseerd zou kunnen worden (tabel 3.7a). Bij riolering is de vervangingsopgave de meest gekozen bezuinigingsoptie. Bij wegen is het een samenspel van serviceniveau en vervangingsopgave. Bij groen en openbare ruimte/voorzieningen wordt het meest gedacht aan de inrichting en het serviceniveau om een bezuiniging te realiseren.

**Let op! Bij de interpretatie van tabel 3.7a moet er rekening mee worden gehouden dat bij alle onderdelen minimaal 96 procent van de inwoners bezuiniging niet ziet zitten. De tabel is dus op basis van degenen die aangeven wel te willen bezuinigen (zie tabel 3.6)**

**Tabel 3.7a**

Voorkeur realiseren bezuiniging

	BEZUINIGING OP ONDERHOUD	BEZUINIGING OP INRICHTING	BEZUINIGING OP SERVICENIVEAU	BEZUINIGING OP VERVANGINGSOPGAVE	WEET NIET
Riolering (n=24)	7%	16%	12%	57%	8%
Wegen (n=80)	7%	6%	24%	34%	29%
Openbare ruimte (n=127)	9%	26%	35%	10%	20%
Groen (n=135)	15%	24%	25%	15%	22%

<sup>4</sup> Hoe denken burgers en ambtenaren over gemeentelijke bezuinigingen?, I&O Research / Binnenlands Bestuur, 28 augustus 2015



**Tabel 3.7b**

Motivatie voorkeur realiseren bezuiniging

*Groen – onderhoud*

"Dat onderhoud zou best door omwonenden gedaan kunnen worden. Zijn die er niet dan is onderhoud daar niet nodig. Alleen zou duidelijk moeten zijn of dit door omwonenden gedaan mag worden."

*Groen – inrichting*

"Langer gras en heesters ook nog eens goed voor biodiversiteit"

*Groen – serviceniveau*

"Hiermee wordt niet het onderhoudsniveau aangetast; bewoners kunnen zelf ook kleine ongemakken verhelpen"

"De service kan worden geautomatiseerd waardoor er geld wordt bespaard, dit hoeft niet te betekenen dat de uitvoering van de service minder vlot verloopt."

*Groen – vervangingsopgave*

"In mijn gemeente wordt gemeentelijk groen bijna elk jaar gewisseld, onnodig."

*Openbare ruimte/voorzieningen – onderhoud*

"Is nu van erg hoog niveau."

*Openbare ruimte/voorzieningen – inrichting*

"Als er op de inrichting wordt bezuinigd, heb je automatisch ook minder kosten aan onderhoud. Een lantaarnpaal die er niet is kost ook geen onderhoud."

"Omdat er veel bankjes niet gebruikt worden en laat het eens donker zijn in de nacht."

"Al die voorzieningen zijn geen taak van de gemeente, maar van de burgers. Er hoeven geen hondenuitlaatplaatsen te zijn, ruim gewoon je rotzooi op. Er hoeven geen afvalbakken te zijn, neem je rotzooi mee. Er hoeven geen bankjes te staan, ga op de grond zitten."

*Openbare ruimte/voorzieningen – serviceniveau*

"Lijkt me te duur worden als iedere melding/klacht over bijvoorbeeld een loszittende stoeptegel of een niet brandende lantaarnpaal meteen verholpen moet worden."

"Voor de andere maatregelen, ben je op termijn meer geld kwijt."

*Openbare ruimte/voorzieningen – vervangingsopgave*

"Bij een goed ontwerp van de openbare ruimte kan deze langere mee. Dit vraagt een grotere investering bij de inrichting."

*Wegen – onderhoud*

"De laatste jaren is er veel geld gestopt in onderhoud van de wegen veel en dikke deklagen aangebracht ook op niet drukke wegen."

*Wegen – inrichting*

"Er is in Oog en Al enorm veel geld aan rood asfalt verspild terwijl er een prima bestrating was."

*Wegen – serviceniveau*

"Omdat al de andere stellingen bij bezuinigingen alleen maar meer gaan kosten in de toekomst."

*Wegen – vervangingsopgave*

"Sommige wegen zijn nog best aanvaardbaar. Toch op de schop en vernieuwen."

*Riolering – vervangingsopgave*

"In Nederland vervangen we meestal ruimschoots op tijd; in economisch mindere tijden kan er best wat uitgesteld worden."

"Heb indruk dat vooral rioolfondsen vol geld zitten, de krimp komt er aan."



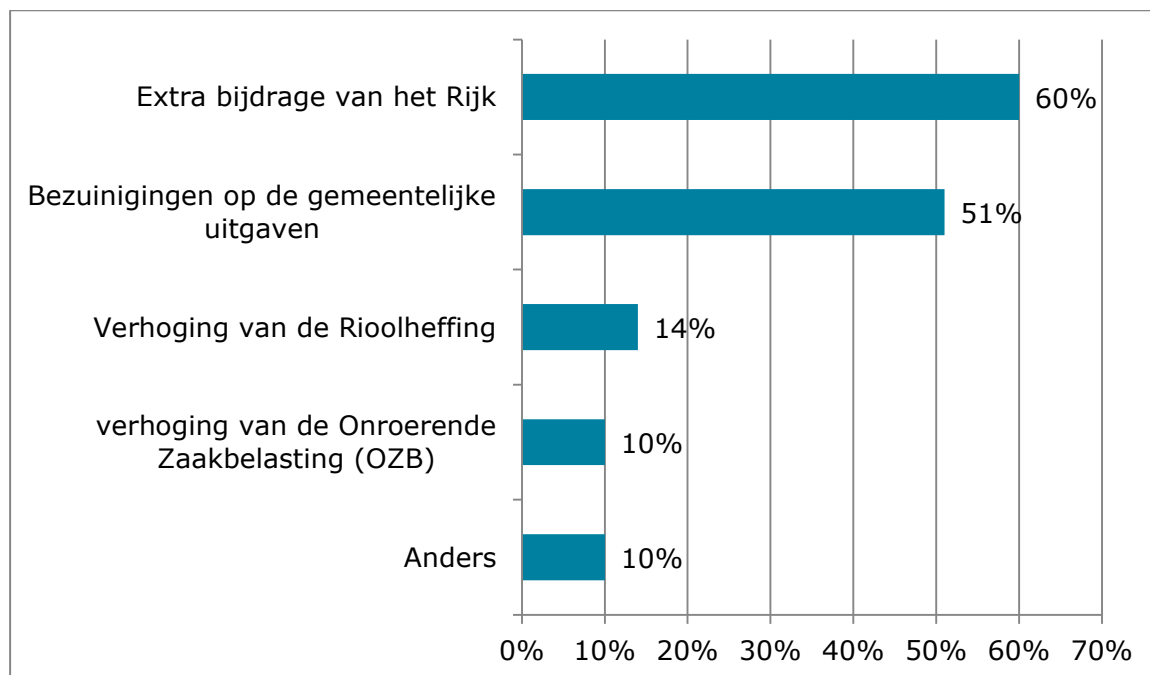
### 3.6 Vervangingsopgave

Als er in de komende jaren geld nodig is voor de vervangingsopgave van riolering, wegen, openbare ruimte en voorzieningen en groen vinden zes op de tien dat het via een extra bijdrage van het Rijk moet komen. De helft vindt dat bezuiniging op de gemeentelijke uitgaven een mogelijkheid is. Verhoging van heffingen en belastingen is maar voor een klein deel van de inwoners wenselijk.

➔ 65 plussers noemen extra bijdrage Rijk vaker dan de jongere leeftijdsgroepen.

#### Grafiek 3.4

Financiering van vervangingsopgave voor onderdelen woon- en leefomgeving (n=3.059)



### 3.7 Zelfwerkzaamheid burgers

Een mogelijke oplossing voor het op peil houden van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving is dat inwoners taken van de gemeente overnemen. Er is ook in breder verband gevraagd op welke terreinen inwoners actief zouden willen zijn.

Ongeveer een op de twaalf inwoners is nu al actief als het gaat om openbare voorzieningen (v.b. onderhoud speeltuinen, openbaar groen, opruimacties in de buurt). Het is een van de minder voorkomende terreinen van actief burgerschap. Wel is er latente belangstelling van 1 op de 5 inwoners. Zij geven aan het wel te willen doen.

**Tabel 3.8**

Op welke van onderstaande terreinen bent u zelf actief en op welke terreinen zou u (ook nog) actief willen zijn? (n=3.052)

	DOE IK	DOE IK NIET, MAAR WIL IK WEL	DOE IK NIET, EN WIL IK OOK NIET DOEN
Recreatie, sport	29%	7%	64%
Zorg	23%	13%	64%
Sociale samenhang	18%	15%	67%
Veiligheid	16%	20%	64%
Kunst, cultuur	10%	9%	80%
Welzijn	10%	22%	68%
Onderwijs	8%	8%	84%
Openbare voorzieningen	8%	19%	73%
Jeugd	7%	6%	87%
Natuur, milieu	7%	16%	77%
Politiek, bestuur	5%	10%	85%
Informatie en advies	3%	13%	84%
Verkeer	3%	8%	89%
Inburgering	3%	22%	75%
Openbaar vervoer	1%	12%	87%

Bovenstaande vraag is in deze vorm vorig jaar ook gesteld in het kader van een I&O-onderzoek naar ergernissen in de openbare ruimte. De belangstelling voor het thema openbare voorzieningen is ongeveer gelijk gebleven, in tegenstelling tot andere thema's. In het algemeen wordt aangenomen dat er een teruggang is in het aantal vrijwilligers en het aantal uren dat zij zich inzetten. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het toenemende beroep van de overheid op burgers om informele hulp en mantelzorg te verlenen aan burens, familie en vrienden. <sup>5</sup>

<sup>5</sup> Feiten en cijfers vrijwillige inzet, 8 mei 2015 ([www.movisie.nl](http://www.movisie.nl))

**Tabel 3.9**

Vergelijking 2015 en 2016

	<b>DOE IK / WIL IK DOEN 2015</b>	<b>DOE IK/WIL IK DOEN 2016</b>
Recreatie, sport	36%	40%
Sociale samenhang	33%	36%
Veiligheid	36%	36%
Zorg	36%	35%
Welzijn	32%	34%
Openbare voorzieningen	27%	27%
Natuur, milieu	23%	25%
Inburgering	25%	23%
Onderwijs	16%	20%
Informatie en advies	16%	19%
Kunst, cultuur	19%	18%
Politiek, bestuur	15%	16%
Jeugd	13%	15%
Openbaar vervoer	13%	14%
Verkeer	11%	12%

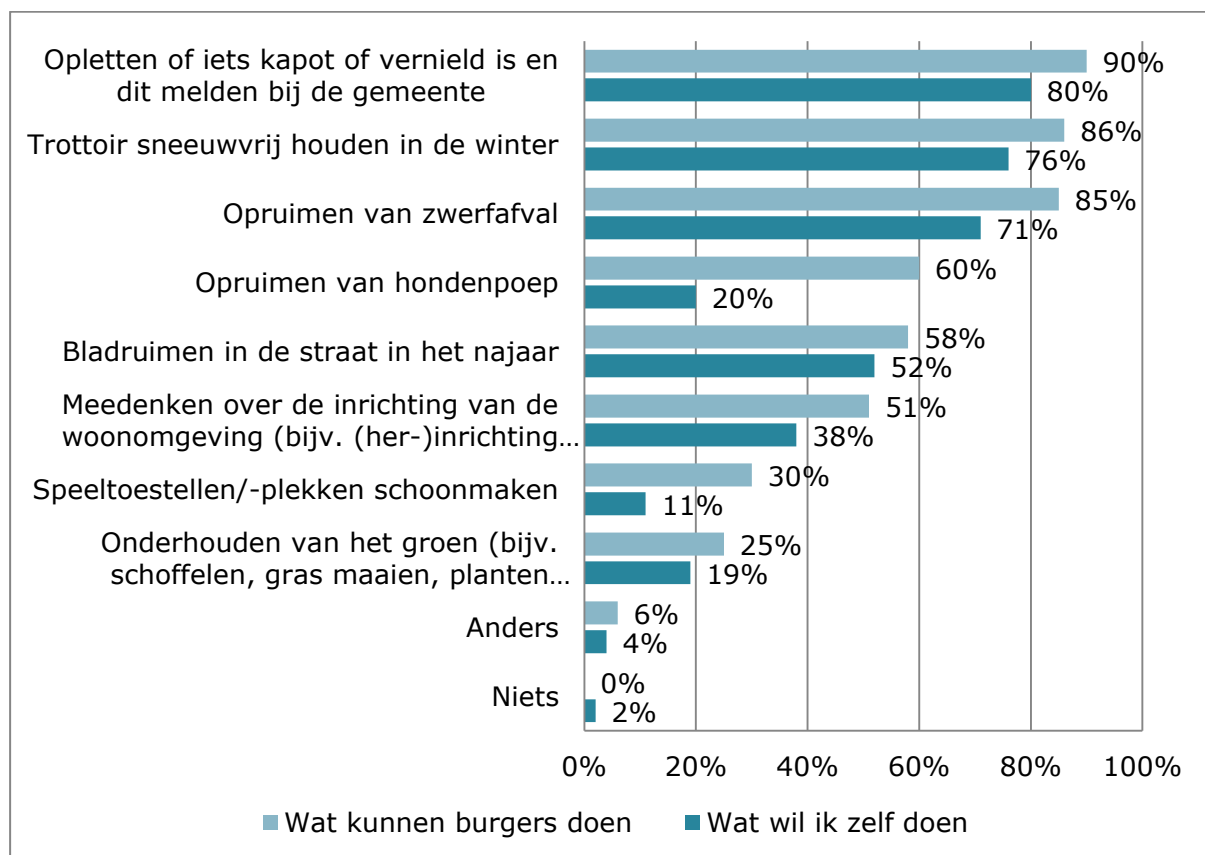
Aan de Nederlanders is gevraagd wat burgers kunnen doen om de buurt leefbaar te houden en wat men zelf wil doen. Negen op de tien geven aan dat burgers kunnen opletten of er iets kapot of vernield is en dit melden bij de gemeente. Ook een grote groep vindt dat burgers het trottoir sneeuwvrij kunnen houden (86 procent) en zwerfafval kunnen opruimen (85 procent).

Bij alle onderdelen is het aandeel inwoners wat daadwerkelijk zelf wat wil doen kleiner. Met name bij zwerfafval, hondenpoep en speeltoestellen en meedenken over de inrichting.

- ➔ Hoger opgeleiden geven vaker aan dat de burgers 'onderhouden van het groen' en 'opletten of iets kapot gaat' zelf kunnen doen dan laag opgeleiden.
- ➔ Niet stedelijk: vaker genoemd dat burgers speeltoestellen etc. schoon kunnen maken dan inwoners in de stad.
- ➔ Ouderen vinden vaker dat hondenpoep opgeruimd kan worden dan jongeren.
- ➔ Opletten of er iets kapot is en meedenken over de inrichting komt vaker van hoog opgeleiden.

### Grafiek 3.5

Wat kunnen burgers zelf doen om de buurt leefbaar te houden) (n=3.043)



# 4

## HOOFDSTUK

### Onderzoeksverantwoording



## 4. Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde van donderdag 25 februari tot en met maandag 7 maart 2016 een online onderzoek uit naar de mening en beleving van Nederlanders over hun woon- en leefomgeving.

De deelnemers zijn geselecteerd uit het I&O Research Panel. In totaal hebben in deze periode 3.274 Nederlanders (18+) deelgenomen aan het onderzoek. Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselecte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten geen vergoeding. De onderzoeksresultaten van burgers zijn na herweging op geslacht, leeftijd, regio en opleidingsniveau representatief voor Nederlanders van 18 jaar en ouder, voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Dit is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard.

### **I&O Research**

I&O Research is een maatschappelijk betrokken bureau voor beleids- en marktonderzoek. Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. I&O Research is de laatste jaren gegroeid tot het achtste marktonderzoeksbureau van Nederland. In de publieke sector behoort I&O Research tot de top drie. Wij werken voor overheid en non-profitorganisaties. I&O Research heeft vestigingen in Enschede en in Amsterdam.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001 en ISO 20252 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362 gecertificeerd. Dit is de norm voor online Access Panels.

